

Onze handtekening
onder het landschap

ELAN Zuidoost-Friesland
Agrarisch Natuurbeheer
Commissieweg 15,
9244 GB in Beetsterzwaag

T: 0512-383800
E: info@elan-zofriesland.nl
W: www.elan-zofriesland.nl

Controle- en schouwprotocol Categorie Water - bijlage 11d

Vooraf

Door het uitvoeren van het agrarisch natuurbeheer door collectieven bestaan er korte lijnen tussen de beheerder en het collectief. Uitgangspunt in deze relatie is onderling vertrouwen en eigen verantwoordelijkheid. Toch is het nodig om als collectief te kunnen verantwoorden dat de deelnemers de afgesproken prestaties nakomen. In dit Controle- en Schouwprotocol wordt toegelicht hoe de schouw voor de Categorie Water is georganiseerd en hoe deze wordt uitgevoerd.

Verder op in dit protocol

1. Selectie van schouwers en beheereenheden
2. Uitvoering
3. Rapportage en terugkoppeling

Schouw

Het collectief voert jaarlijks een veldcontrole (schouw) uit om te bepalen of de deelnemers volgens contract de beheervorschriften uitvoeren. Dit gebeurt onder verantwoordelijkheid van het Alge-meen Bestuurslid. Dit hieronder beschreven protocol is de richtlijn voor het collectief ELAN bij deze schouw. Het schouwprotocol bestaat uit 3 stappen; selectie, uitvoeren en rapportage (zie ook fi-guur op laatste pagina).

Administratieve controle

Naast de veldcontrole door de schouwcommissie voert het bureau van ELAN jaarlijks op alle be-heereenheden een administratieve controle uit. Deze controle is gericht op de correcte ligging van de elementen en eventuele validatiefouten. Dit zijn fouten die zichtbaar worden tussen SCAN-Gis (intekensysteem voor ANLb) en RVO. Validatiefouten kunnen te maken hebben met gewascodes, onjuist ingetekend onderliggend gewasperceel, overlap met andere percelen etc. Deze administra-tieve controle is nodig in verband met de verantwoording van het beheer naar RVO.

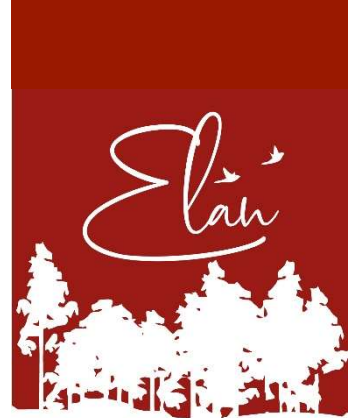
Verantwoordelijke binnen ELAN voor de schouw

Binnen collectief ELAN is één bestuurder verantwoordelijk voor de schouw. Dit is Algemeen Bestuurslid Warner van der Leeuw. Hij wordt ondersteund door coördinatoren van ELAN, Jetty Haaijer en Sander Zonderland.

Onze handtekening onder het landschap

ELAN Zuidoost-Friesland
Agrarisch Natuurbeheer
Commissieweg 15,
9244 GB in Beetsterzwaag

T: 0512-383800
E: info@elan-zofriesland.nl
W: www.elan-zofriesland.nl

Doel veldcontrole/schouw

Uitvoeren van veldcontroles om de naleving van de voorwaarden te controleren en daarbij – zo nodig- op te treden tegen in gebreke blijvende deelnemende boeren/ grondgebruikers aan de zogeheten “achterdeur”. De achterdeur afspraken zijn afspraken tussen het collectief en de deelnemers. Daarnaast kan de schouw ook adviseren het beheer bij te sturen om zo het gewenste resultaat te behalen.

De controle is wel formeel van aard. Er wordt een adviserende werkwijze nagestreefd. Eventuele tekortkomingen in de beheereisen, -voorschriften en het beheer komen meestal voort uit onwetendheid of gebrek aan kennis. De schouw is in eerste instantie dan ook gericht op het verbeteren van de kennis.

1. Selectie van schouwers en beheereenheden

Deze stap bestaat enerzijds uit de selectie van schouwers en anderzijds uit de selectie van beheer-eenheden die worden geschouwd.

Instellen schouwcommissie

Voor het uitvoeren van de schouw van de Categorie Water werkt ELAN met een schouwcommissie die bestaat uit 2 personen en is samengesteld uit personen die affiniteit hebben met de agrarische sector. Op elk schouwmoment wordt de schouw uitgevoerd door beide leden van de schouw-commissie in opdracht van ELAN. Bij selectie van schouwers per beheereenheid wordt rekening gehouden met expertise op het vlak van beheertypen en een juiste balans tussen gebiedskennis en onafhankelijkheid.

De schouwcommissieleden voor Categorie Water hebben ervaring met schouw. In eerdere stelsels Agrarisch Natuurbeheer hebben zij ook schouw uitgevoerd. Om de huidige pakketvoorwaarden en werkwijze binnen het ANLb te beheersen, is er een scholingsochtend georganiseerd door ELAN.

In tegenstelling als bij Droge dooradering worden de schouwbevindingen op papier geadministreerd. Vervolgens worden de schouwformulieren door de coördinatoren gedigitaliseerd.

Onze handtekening onder het landschap

ELAN Zuidoost-Friesland
Agrarisch Natuurbeheer
Commissieweg 15,
9244 GB in Beetsterzwaag

T: 0512-383800
E: info@elan-zofriesland.nl
W: www.elan-zofriesland.nl

De schouwcommissieleden voldoen aan onderstaande aandachtspunten:

- Kennis van beheerpakketten
- Ecologische kennis per leefgebied en beheertype
- Communicatieve vaardigheden
- Kennis van de agrarische bedrijfsvoering
- Geen belangen in het gebied

Nemen steekproef te schouwen beheereenheden

Er wordt een steekproef genomen op basis van een aantal categorieën van deelnemers en beheereenheden. De beheerders die geschouwd worden zijn gekozen uit zowel een gewogen als een aselechte steekproef. Bij een aantal pakketten is er een cruciale datum waarop bijvoorbeeld gemaaid mag worden. Van alle pakketten wordt jaarlijks een zelfde percentage geschouwd (10%).

ELAN hanteert de volgende verdeling:

- Alle deelnemers (beheerders) worden in de contractperiode minimaal 1x geschouwd.
- De beheerders worden, aselekt gekozen.
- Bij de geschouwde beheerders wordt minimaal 1 beheereenheid geschouwd.
- Wanneer er een herstelmaatregel wordt opgelegd door de schouwcommissie vindt er in 100% van de gevallen een herschouw plaats. Deze herschouw wordt in overleg met de beheerder gepland. In overleg tussen de beheerder en de schouwcommissie wordt een hersteltermijn afgesproken.

Naast deze steekproef wordt er 100% gecontroleerd aan de hand van signalen dat er beheer niet naar behoren wordt uitgevoerd.

2. Uitvoering

De daadwerkelijke schouw wordt uitgevoerd via een standaard werkwijze. Er wordt vooraf vastgesteld wat (checklist) en wanneer (schouwkalender) er wordt geschouwd. Vervolgens vindt de daadwerkelijk schouw plaats volgens een vastgestelde procedure.

De schouw wordt met papieren schouwformulieren. Deze formulieren zijn voor ingevuld met de checklist met aandachtspunten waarop geschouwd moet worden. Daarnaast is een kaart uitgedraaid waarop de geselecteerde beheereenheden voor de schouw zijn weergegeven.

Onze handtekening onder het landschap

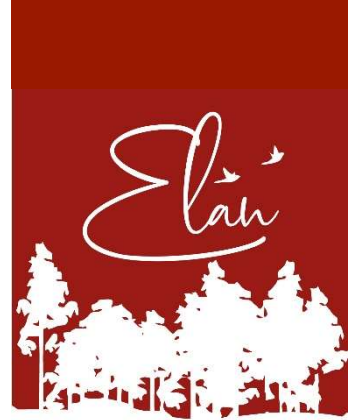
ELAN Zuidoost-Friesland Agrarisch Natuurbeheer

Commissieweg 15,
9244 GB in Beetsterzwaag

T: 0512-383800

E: info@elan-zofriesland.nl

W: www.elan-zofriesland.nl

Wanneer de checklist is ingevuld worden de bevindingen van de schouwers gedigitaliseerd en gearchiveerd..

Checklist

Elke deelnemer heeft een overeenkomst met het collectief gesloten op basis van uit te voeren maatregelen vastgelegd in beheerpakketten. De in deze pakketten opgenomen beheereisen en aanvullende beheervoorschriften vormen de basis voor de schouw. Hiervoor is door het collectief een checklist opgesteld met punten waarop moet worden gecontroleerd.

Schouwkalender

Op basis van de uit te voeren maatregelen is in de pakketten een aantal cruciale data van belang. Elke maatregel vraagt om een specifiek moment of periode waarbinnen schouw plaatsvindt. Aan de hand van de door het collectief gehanteerde beheerpakketten is een schouwkalender opgesteld waarin staat welke maatregel op welk moment geschouwd moet worden.

Procedure

Als de steekproef is genomen gaat de schouwcommissie volgens de schouwkalender en de checklist op pad. De schouwcommissie heeft een kaart waarop de te schouwen beheereenheden zijn aangegeven. Vooraf worden geselecteerde deelnemers voor een bepaald jaar door ELAN op de hoogte gesteld van het bezoek van de schouwcommissie. Hierbij wordt tevens het verzoek gedaan aanwezig te zijn bij de schouw. De schouwcommissie neemt vooraf aan het bezoek telefonisch contact op met de beheerder dat de schouw gaat plaatsvinden. Het streven is om in overleg met de beheerder een afspraak te maken voor de schouw. Echter is dit Categorie Water niet altijd mogelijk, omdat er vaak een bepaalde datum wordt geschouwd (maaidatum) De voorkeur is dat de beheerder meegaat tijdens het veldbezoek. De schouwcommissie inspecteert op het aangegeven moment de geselecteerde beheereenheden en legt haar bevindingen vast op het schouw-formulier.

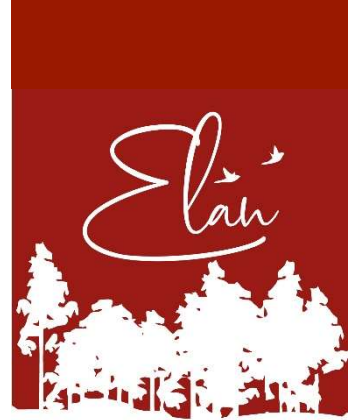
Adviesfunctie

De schouw is een controle orgaan van ELAN. Echter is de schouwcommissie niet alleen aangesteld om te beoordelen of de prestaties die beheerders conform de beheerovereenkomst moeten leveren worden nagekomen. De schouwcommissie heeft ook een adviesfunctie. Dit houdt in dat ze beheerders kunnen adviseren over het uit te voeren beheer en onderhoud.

Onze handtekening
onder het landschap

ELAN Zuidoost-Friesland
Agrarisch Natuurbeheer
Commissieweg 15,
9244 GB in Beetsterzwaag

T: 0512-383800
E: info@elan-zofriesland.nl
W: www.elan-zofriesland.nl

Voorschriften schouwcommissie

- De schouw Categorie Water vindt plaats tussen 15 februari en 15 november
- De schouwcommissie betreedt het land met schoon schoeisel
- Wanneer het perceel beweid wordt, betreedt de schouwcommissie het perceel enkel in overleg met de beheerder
- Kwetsbare gewassen worden niet betreden door de schouwcommissie.

3. Rapportage en terugkoppeling

Voor een transparante uitvoering van de schouw worden de bevindingen vastgelegd in een rapportage en de resultaten verwerkt in de administratie.

Schouwformulier

De basis voor de rapportage is een schouwformulier waarop de bevindingen worden vastgelegd. Dit formulier bevat de gegevens van de beheerder, de te schouwen eenheden en welke beheer-eisen en –voorschriften van toepassing zijn. Per beheereenheid geeft de schouwcommissie aan of de eenheid goedgekeurd, goedgekeurd met advies, goedgekeurd met herstel of afgekeurd is. Na de schouw wordt het formulier door alle aanwezige leden van de schouwcommissie overhandigd aan de uitvoeringsorganisatie van het collectief.

Terugkoppeling

Bij iedere te schouwen beheereenheid komt de schouwcommissie tot een eindoordeel. Bij dit oordeel kan de schouwcommissie kiezen uit vier mogelijke opties:

De beheereenheid is:

- A) Goedgekeurd
- B) Goedgekeurd met advies
- C) Goedgekeurd met herstel
- D) Afgekeurd

Wanneer de beheerder tijdens de schouw meegaat, wordt het oordeel direct teruggekoppeld aan de beheerder. Wanneer de beheerder niet meegaat tijdens de schouw, wordt achteraf telefonisch door de schouwers het oordeel teruggekoppeld naar de beheerder.

Bij eventuele discussie verwijst de schouwcommissie door naar een coördinator van ELAN.

Onze handtekening
onder het landschap

**ELAN Zuidoost-Friesland
Agrarisch Natuurbeheer**

Commissieweg 15,
9244 GB in Beetsterzwaag

T: 0512-383800

E: info@elan-zofriesland.nl

W: www.elan-zofriesland.nl

Ieder oordeel wordt gerapporteerd aan ELAN. ELAN koppelt het oordeel per mail terug naar de beheerder, in een zogeheten schouwrapport.

Invoeren in de administratie

De ingeleverde schouwformulieren worden door Bureau ELAN verwerkt in het administratief systeem. Dit betekent dat er bij elke geschouwde beheereenheid een opmerking geplaatst wordt dat schouw heeft plaatsgevonden met de bijbehorende conclusie. Onduidelijkheden worden op dat moment direct bij de schouwcommissie nagevraagd.

Rapportage Schouw

Via de uitvoeringsorganisatie worden de bevindingen in principe per email teruggekoppeld aan de deelnemer, indien gewenst kan dit ook telefonisch.

Onjuistheden

Wanneer de schouwcommissie afwijkingen heeft gesignaleerd wordt dit middels de rapportage gecommuniceerd met de deelnemer en treedt het herstel- en sanctieprotocol in werking.

Onze handtekening onder het landschap

ELAN Zuidoost-Friesland Agrarisch Natuurbeheer

Commissieweg 15,
9244 GB in Beetsterzwaag

T: 0512-383800

E: info@elan-zofriesland.nl

W: www.elan-zofriesland.nl

Schema

Selectie	Wie gaat schouwen?	Benoemen controleurs
	Waar wordt geschouwd?	Nemen Steekproef
Uitvoeren	Wat wordt geschouwd?	Opstellen checklist
	Wanneer wordt geschouwd?	Opstellen schouwkalender
	Hoe werkt het veldbezoek?	Opstellen procedure
Rapportage	Hoe worden de resultaten vastgelegd	Opstellen schouwformulier
	Hoe worden de resultaten verwerkt	Invoer in administratie
	Wat wordt gecommuniceerd naar de deelnemers?	Rapportage schouw
	Wat gebeurt er bij onjuistheden	Herstel- en sanctieprotocol